

Infrastrukturdepartementet

SOU 2020:22 Motorfordonspooler – på väg mot ökad delning av motorfordon

Vinnova tackar för möjligheten att lämna synpunkter på remissen om Motorfordonspooler – på väg mot ökad delning av motorfordon SOU 2020:22. Vår utgångspunkt för remissvaret är primärt de delar av betänkandet som berör den uppgift som Vinnova har – främja hållbar tillväxt genom finansiering av behovsmotiverad forskning och utveckling av effektiva innovationssystem.

Sammanfattning

Vinnova anser att utredningen på ett bra sätt beskriver behovet av att öka delningen av motorfordon för att Sverige som nation ska kunna nå de klimat- och transportpolitiska målen. Det är också mycket positivt att kommuner ges rättigheter att reservera gatumark för motorfordonspooler. Detta är efterlängtat.

Glädjande är också att mobilitet som en tjänst/kombinerade mobilitetstjänster lyfts fram som en viktig förutsättning för att öka användandet av motorfordonspooler.

Vinnova vill särskilt lyfta följande aspekter som vi anser är hämmande för utvecklingen:

- Att inte peer-to-peer bildelningstjänster (motsvarande AirBnB på fastighetssidan) inkluderas i begreppet motorfordonspooler.
- Avsaknaden kring resonemang och analys kring datadelning kopplat till motorfordonspooler, både privat och offentlig.
- Att inte mervärdesskatten blir motsvarande som för t.ex. taxi och kollektivtrafik.
- Avsaknaden av resonemang och analys av behov av incitament kopplat till tjänstebilar/förmånsbilar.
- Avsaknaden av framtidssäkring av lagstiftningen kopplat till självkörande/automatiserade motorfordon.

Vinnovas ställningstaganden

Privata bildelningstjänster

Precis som utredningen pekar på, kommer peer-to-peer bildelningstjänster att spela en roll kring delningsekonomis framväxt inom mobilitetsområdet, såsom som det gjort inom andra områden till exempel verktyg, fastigheter med flera. Vinnova finner det märkligt att utredningen valt att exkludera dessa tjänster ifrån definitionen av motorfordonspooler. Inte minst med tanke på att dessa fordon då inte kommer att kunna använda sig av kommuners framtida dedikerade parkeringsplatser.

Datadelning

I många delar av världen arbetar offentliga aktörer aktivt för att utöka de krav som ställs på delning av data från privata mobilitetsaktörer till offentliga aktörer. Detta är i många fall ett krav för att få tillstånd som kan ges för att utnyttja gaturummet. Detta erbjuder i sin tur offentliga aktörer möjligheter till ett mer datadrivet arbetssätt där olika rättigheter kan ges till olika aktörer baserat på vilken nytta olika mobilitetstjänster skapar. Detta borde även vara applicerbart i fallet med motorfordonspooler varvid Vinnova saknar ett resonemang kring detta. Vidare saknar Vinnova ett resonemang kring nödvändig datadelning ifrån offentliga aktörer, såsom till exempel tillgängliga parkeringsplatser.

Mervärdesskatten

Vinnova anser det anmärkningsvärt att nivån av mervärdesskatt inte kan ligga på motsvarande nivå som konkurrerande tjänster såsom taxi och kollektivtrafik. Vi förstår komplexiteten kopplat till internationella definitioner, men anser att det har skett stora förändringar i människors konsumtionsmönster sedan den europeiska lagstiftaren tog fram definitioner för bilpooler och andra tjänster eftersom dessa knappt existerade då. Vinnova önskar att utredningen rekommenderar regeringen att söka dialog med EU kring detta område, inte minst med tanke på att utredningen själva lyfter fram att det pågår stora omförhandlingar av mervärdesskattesatser inom EU. Forskning visar att prissättning av tjänster påverkar både utbud (leverantörer) samt efterfrågan (konsumentbeteenden) av mobilitetstjänster, vilket naturligtvis inverkar på innovationsförmågan för att öka delning av motorfordon.

Tjänstebilar/förmånsbilar

Enligt Bil Sweden står tjänstebilar för ca 30% av nybilsförsäljningen av bilar. Vinnova finner det underligt att utredningen inte undersöker behov av

förändrade incitament kopplat till denna form av ägande av bilar. Vinnovas uppfattning är att det fortfarande är mer ekonomiskt fördelaktigt att erbjuda anställda individer tjänstebilar istället för ett abonnemang på bilpool. Detta borde utredas.

Självkörande/Automatiserade fordon

Inom en inte alltför avlägsen framtid kommer så kallade robottaxi implementeras i Sverige. Dessa finns redan i kommersiell drift i ett flertal länder, om än i liten skala. Att då inte detta teknikskifte fullt ut ingår och adresseras i denna utredning anser Vinnova problematiskt.

Inom kort kommer det att krävas planerings- och styrmodeller som tar hänsyn till parkering, last- och avlämningsplatser samt mervärdesskatt även för flottor av obemannade fordon. Brist på denna typ av policy kan exempelvis leda till att dessa fordon cirkulerar i staden istället för att parkera. Utredningens resultat hade stärkts av att inte isolerat betrakta motorfordonspooler för fordon med mänskliga förare i fordonet.

Det finns risk för att det hindrar olika tjänster att testas, eller att de inte kan verka på lika villkor vilket sammantaget påverkar innovationstakten inom detta område, det vill säga delning av fordon och farkoster. Vidare påverkas konkurrenskraften för svenska aktörer att kunna verka på en global marknad. Dessutom medför det att utredningen delvis kan behöva göras om inom en nära framtid.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Handläggaren Filip Kjellgren, Christina Kvarnström, Märta Ghajar Amirnezami, Per Norman, Elias Arnstrand (konsult vid Vinnovas Silicon Valley kontor i Kalifornien, USA) har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Andreas Netz deltagit.

Darja Isaksson